

Entrapment av en global aktör

Medlemsstaters legitimering av EU:s utrikespolitik

Abstract

The development of the European Union can be crucial for understanding possibilities for change in state sovereignty. Whether the European Union holds some characteristics that are otherwise incorporated in the notion of the state can be examined by looking at foreign policy, which is regarded as a central feature of sovereignty. The changing perceptions of European foreign policy by the European Unions' three most influential member states are analysed, thereby illuminating the possible ways of depicting the role of the Union. The attempts by the states to establish a relation to European foreign policy is examined by using the concept of rhetorical entrapment, which implies that institutional uncertainty impels actors to persuade other actors to accept their own conception as the most appropriate. Hereby developments of national positions during a period of ten years are charted, showing a shift from different understandings, including both positions advocating a role as an independent actor in foreign policy and as an instrument for states, to a common depiction of the European Union as a political instrument for the member states. This shift is perceived as an indication of further possibilities to legitimize the role of the European Union as a global actor.

Nyckelord: entrapment, normativ institutionalism, EU:s utrikespolitik, suveränitet

Antal ord: 9928

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställning.....	1
1.2 Tidigare forskning.....	2
1.3 Teori.....	4
2 Metod.....	8
2.1 Idealtyper.....	8
2.2 Utformande av idealtyper	9
3 Material.....	13
4 Analys.....	15
4.1 Storbritannien.....	15
4.2 Tyskland.....	18
4.3 Frankrike.....	21
4.4 Jämförelse.....	24
5 Slutsats.....	26
5.1 Diskussion.....	27
6 Referenser.....	28
6.1 Primärmaterial.....	30

1 Inledning

Utvecklingen av EU:s utrikespolitik har beskrivits som en utmaning av förståelsen för statssuveränitet, då EU:s oklara aktörskap inte kan likställas med en stat, men inte heller med traditionella mellanstatliga allianser. (Gross 2009, s.7) Att undersöka denna utrikespolitik kan därför klargöra huruvida EU tenderar att etablera en roll som hittills har varit exklusivt förbehållen suveräna stater. I den forskningsmässiga debatten har det länge hävdats att EU inte kan utveckla utrikespolitiken mer utan att bli en stat. (Thomas & Tomra 2012, s.12) Studiet av utrikespolitik har inte varit centralt inom europeiseringsforskningen, då det ofta menas att utrikespolitik befinner sig i statssuveränitetens kärna, vilket gör förändring av preferenser mindre troligt inom detta område. (Moumoutzis 2012, s.613)

Statssuveränitet kan beskrivas som en grundläggande internationell institution vilken definierar stater som legitima aktörer med en unik legal status. Suveränitet har en extern dimension som innebär att stater internationellt sett har en unik position samt en rätt och skyldighet att agera gentemot andra stater. Innehavaren av suveränitet är inte legalt underordnad någon annan auktoritet och besitter därmed självbestämmande över interna och externa relationer. (Holsti 2004, s.113ff) Ensamrätten till beslutsfattande rörande förhållanden till andra stater kan begränsas utan att påverka den suveräna ställningen, om denna begränsning är frivillig. En betoning på staters frivillighet till att begränsa utövandet av suveränitet kan exempelvis förklara varför delegering eller pooling av suveränitet inte nödvändigtvis förändrar staters aktörskap. (ibid., s.137) På detta sätt är frivillighet i samarbete som rör utrikespolitik centralt för en suverän utrikespolitik.

1.1 Syfte och frågeställning

Mitt syfte är att undersöka huruvida EU:s medlemsstater upplever denna grundläggande frivillighet i utrikespolitiskt samarbete som förändrad. Att staters suveränitet avgörs av en föreställning om legitimitet innebär att legitimering blir analytiskt centralt och en förändring i legitimeringen av staters suveränitet bör vara avgörande för dess natur. Begreppet legitimitet förstås som ”en generaliserad

uppfattning eller ett antagande om att agerandet av en enhet är önskvärt, riktigt eller lämpligt inom några socialt konstruerade system av normer, värden, övertygelser och definitioner. ” (Suchman 1995, s.574) Att legitimitet därmed är beroende av en uppfattning om lämplighet innebär att förändringar av vad som anses vara passande gällande staters självbestämmerätt bör vara ett uttryck för en förändrad suveränitet. Om den utmärkande frivilligheten gällande statens politiska förhållande till sin omvärld menas kunna begränsas av EU:s utrikespolitik kan detta sägas avspegla en förändring av internationella normer kring statsuveränitet. En jämförelse över tid av staters ståndpunkter angående utrikespolitisk beslutsfattande inom EU är alltså centralt. Utifrån detta är min frågeställning:

Hur förändras medlemsstaternas legitimering av EU:s utrikespolitik?

1.1.1 Avgränsningar

För att kunna genomföra en analys under givna begränsningar i utrymme undersöks utvecklingen av ståndpunkter under tio års tid inom de tre medlemsstater som allmänt anses vara mest tongivande för utvecklingen inom EU, det vill säga Tyskland, Storbritannien och Frankrike. Som förförståelse antas staterna ha betydligt åtskilda inställningar till EU som organisation och till EU:s utrikespolitik. (Gross 2009, s.xix) En förväntning på resultatet är därför en viss olikhet mellan medlemsstaternas legitimering samt frånvaro av ett genomgående starkt erkännande av EU som en utrikespolitisk aktör.

Förståelsen av EU:s utrikespolitik utgår från Thomas (2012), som menar att fenomenet omfattar GUSP, GSFP, de policies som medlemsstaterna antar för att hantera externa relationer, samt områden rörande externa relationer där kompetens för beslutsfattande delas av medlemsstaterna och supranationella institutioner. (s.10) För att kunna undersöka synen på beslutsfattande används alltså ett förståelse som är bredare än enbart grundläggande legala ramverk såsom Lissabonfördraget.

1.2 Tidigare forskning

1.2.1 EU:s utrikespolitik

Debatten om legitimitet i EU:s governance är svår att överblicka (Wimmel 2009, s.182) och den forskningsmässiga oenigheten kring EU:s utrikespolitiska roll innefattar flera olika aspekter. Omvärldens erkännande av EU:s aktörskap är mycket omdebatterat. (Kratchovil 2011, s.392) Flera stater uppfattar EU som en legitim förhandlingspartner i internationell politik, men ofta uppvisas en ambivalens genom att allierade utövar lobbyverksamhet riktad mot både EU och individuella medlemsstater samtidigt. (Edwards 2013, s.280) Den absoluta majoriteten av det ständigt ökande antalet utrikespolitiska beslut fattas enhälligt. (Thomas 2011, s.11) Medlemsstaterna menas vilja försäkra sig om EU:s politiska fortlevnad och ser ett värde i att agera enligt sina åtaganden (ibid., s.14) men är också mycket motvilliga mot att överföra beslutsfattande auktoritet rörande utrikespolitik till EU-nivå. (ibid., s.11)

Olika typer av indikatorer används för att understödja olika tolkningar av utrikespolitikens utveckling. Efter att Lissabonfördraget trädde i kraft har staterna sagts bli tydligare med att EU:s utrikespolitik följer mellanstatliga regler och har reagerat mot förändringar av policyskapande genom att hänvisa till kravet på enhällighet. (Morillas 2001, s.257) Medan vissa studier framhäver att medlemsstaterna inte föredrar att utnyttja EU för att formulera respons på internationella kriser, (Gross 2009, s.xi) menar andra att ökad samstämmighet i EU:s utrikespolitik beror på att det har utvecklats en kollektiv utrikespolitik som besitter auktoritet och självständighet. (Edwards 2013, s.277; Lyngaard 2012, s.195f) Detta kan tyda på olikheter i forskningen kring hur stor vikt som bör tillskrivas viljan till utrikespolitiskt samarbete för att förstå utvecklingen av denna.

Forskningen framställer gärna EU som främjande av demokrati, mänskliga rättigheter och lagstyre, (Cebeci 2012, s.570) något som medlemsstaterna i den gemensamma utrikespolitiken gärna visar stöd för, (Thomas 2011 s.15) samtidigt som EU uttrycker en vilja till att sprida sina normer i världen. (Manners 2008, s.48), Ett annan ståndpunkt som tycks gemensam inom forskningen är att medlemsstaterna eftersträvar effektivitet i genomförandet av det utrikespolitiska samarbetet. (Gross 2009, s.7)

1.2.2 Europeisering

Forskning kring EU:s betydelse utgår ofta från begreppet europeisering, som innefattar både studier av medlemsstaternas påverkan på EU:s processer och studier av hur EU påverkar den nationella nivån, men ett starkt forskningsmässigt fokus ligger på den senare typen av studier. (Major 2005, s.176f) Då det inom europeiseringsforskningen inte läggs något större fokus på EU:s utrikespolitik har den teoretiska förståelsen av europeisering utvecklats mycket mer gällande andra områden av EU. (Moumoutzis 2011, s.608)

Det finns ingen konsensus om begreppet europeisering och det är vanligt att en definition enbart används av den studie som introducerade den. (Moumoutzis 2011, s.608) Europeisering uppfattas för det mesta som en process, men har även beskrivits som exempelvis en kontext för en studie eller ett utfall. (Exadaktylos & Radaelli 2012., s.31) Europeiseringsforskningen domineras av studier som identifierar EU som en unik typ av maktenhet. (Cebeci 2012, s.564) När europeisering förstås som en process kan inflytandet från EU:s institutioner ses i utformningen av nationella preferenser, anpassning av nationella policier eller uppkomst och förändring av nationella preferenser där ett europeiskt synsätt föredras. (Gross 2009, s.8) Ett centralt problem inom forskningen rör hur det är möjligt att mäta om ett utfall verkligen är resultat av europeisering och inte av en allmän mellanstatlig integration eller bör ses som en effekt av globalisering. (Exadaktylos & Radaelli 2012., s.3f)

Frågan om legitimering av EU har tilldragit sig stor uppmärksamhet (Bolloyer & Reh 2011, s.472) och från ett fokus inom forskningsfältet på studier av EU:s underskott på demokratisk legitimitet, har området för undersökning växt till att även omfatta mer allmänna frågeställningar kring hur politisk styrning på EU-nivå kan rättfärdigas. (Bickerton 2011, s.660) Rätt vanligt förekommande är att kategorisera grunder för legitimitet som ”input” och ”output”-legitimitet, där legitimitet genom ”input” menas vara den legitimitet som i demokratiska politiska system härstammar från befolkningens möjlighet att utöva inflytande över det politiska systemet, medan legitimitet genom ”output” innebär att den politiska processen uppnår önskvärda och acceptabla resultat. Då EU utmärks av ett demokratiskt underskott undersöker de flesta studier möjligheter till legitimitet via output. (Wimmel 2009, s.191f)

2 Teori

2.1.1 Normativ institutionalism

Utifrån antagandet att det är möjligt för stater att påverkas av en institutionella kontext framstår institutionalism som en lämplig teoretisk utgångspunkt. Institutionalistiska perspektiv framhäver att politiska processer påverkas av organiserandet av politiskt beslutsfattande, vilket menas sker inom institutioner. (March & Olsen 1989, s.1) Medan äldre institutionalism framförallt fokuserar på formella aspekter av de regler som präglar institutioner, (Peters 2005, s.8) betonar neoinstitutionalism att institutioner bör förstås utifrån deras normer och värden. (ibid., s.26)

I den normativa institutionalism som March och Olsen har utvecklat definieras regler som ”rutiner, procedurer, konventioner, roller, strategier, organisationsformer, och teknologi som politisk aktivitet konstrueras runt” men även som ”övertygelser, paradigmer, koder, kulturer och kunskap som omger, stöder, utvecklar och motsäger dessa roller och rutiner”. (1989, s.22) Äldre institutionalism utgår från att konsekvenslogik är drivande inom institutioner, då det menas att beslutsfattande inom institutioner präglas av att rationella aktörer med förutbestämda preferenser utnyttjar institutionens spelregler för att maximera sitt självintresse. (ibid., s.9f) Inom normativ institutionalism hävdas istället att agerande inom en institution formas av en lämplighetslogik genom att politiska institutioner definierar vilket beteende som är passande för individer inom organisationen. (ibid., s.160) Aktörer socialiseras in i vad som uppfattas som lämpligt och deras beteende drivs av att bemöta situationer på ett passande sätt genom att matcha dem med de krav på olika roller som ställs inom institutionen. (ibid., s.23f)

De institutionella reglerna kring vad som är passande är alltså beroende av identiteter och tillhörighet och agerande inom institutionen förklaras och rättfärdigas utifrån meningsskapande strukturer. (ibid 40f) Socialisering skapar alltså aktörers preferenser endogent inom institutioner (ibid., s. 119), och formella aspekter såsom enskilda fördrag menas vara en del av institutionen, men betraktas inte i sig som en huvudsaklig drivkraft för institutionell utveckling.

Aktörernas valmöjligheter förstås utifrån en garbage-can modell, där beslutsfattande avgörs av vilka val som är tillgängliga givet vissa problem eller

lösningar, samt vilka beslutsfattare som måste, får eller inte får delta i vissa val. (ibid., s.28) Detta synsätt ger alltså utrymme för att institutionella förändringar kan vara endogena, eftersom agerande inom politiska institutioner har möjlighet att såväl ändra regler som att skapa nya identiteter. (ibid. s.164) En sådan förståelse är passande eftersom uppsatsens syfte förutsätter möjlighet till stor självständig påverkan från institutioner på politiska processer. Att multi-level governance är möjligt inom EU kan på detta sätt förklaras av att staters preferenser inte enbart formas på nationell nivå (Smith 2004, s. 741) och EU:s utrikespolitiska samarbete kan förstås som präglad av socialisering inom en elit. (ibid., s.746) Individens aktiva roll för att styra utformningen av institutioner anses dock vara mycket begränsad, då individer inte kan kontrollera den starkt kontextualiserade utvecklingen (March & Olsen 1989, s.80) och även vid medvetna försök till förändring innebär kontextuell påverkan att resultaten ofta inte är de avsedda. (ibid.s, s.65f)

2.1.2 Nybildning av normer

För att kunna förklara nybildning av institutioner kan detta perspektiv kompletteras genom att utveckla betydelsen av individers möjligheter och tillvägagångssätt för att påverka institutioner. Även om regelverk för EU:s utrikespolitik har funnits under en lång tid visar forskningsläget att utrikespolitikens status inte är fullkomligt institutionaliserad. Eftersom EU:s utrikespolitiska roll framstår som så pass kontroversiell och icke-etablerad menar jag att den kan förstås som en nybildning av institution som ännu präglas av en stor frånvaro av etablerade normer. Utifrån March och Olsens teori, där det antas finnas för givet tagna regler och institutioner som begränsar försök till förändring även gällande institutioner under utveckling, (ibid., s111) har förklaringsmöjligheterna för uppkomsten av institutioner kritiserats för att vara otillräckliga. Den neoinstitutionalistiska teoribildningens fokus på etablerade institutioner menas innebära att mindre utrymme lämnas åt nybildning av institutioner, (Green 2004, s.653) där skapandet av meningsfull innebörd inte har förklarats tillräckligt. (Suddaby 2010, s.16.) I förstadiet till en institution skapas rutiner som långsamt utvecklas och blir mer etablerade samtidigt som de tillskrivs större mening. (Peters 2005, s.33) Institutioner menas hantera nya situationer genom att applicera en uppsättning redan etablerade rutiner från liknande situationer. (March & Olsen 1989, s.34) Retorik menas vara ett viktigt instrument för att fastställa lämplighet, (ibid., 25f) men förstås framförallt som ett redskap för att hänvisa till för givet tagna konstruktioner och är inte tongivande för att bilda nya. Eftersom ett starkt fokus ligger på legitimering genom processer och rutiner med en allmänt förstådd betydelse är det mindre tydligt hur legitimering sker när rutiner och för givet tagna idéer om institutionen ännu ej har formats och en

medveten, aktiv process lär vara nödvändig. (Peters 2005, s.34) I dessa situationer tillskrivs individen liten betydelse. (ibid., s.41)

Att vissa institutionella roller lär innebära större möjligheter till påverkan har dock uppmärksamats av Brown m.fl. (2012), som menar att resultatet av försök till förändring är beroende av huruvida aktören har en elitposition inom området och dessutom uppfattas som legitim. (s.299) Utformningen av lämplighet kan då förstås genom retorisk legitimering. Inom institutioner kan retorik användas för att skapa mening och syftar till att förmå en publik att acceptera en viss uppfattning som lämplig. Detta sker när aktörer försöker formulera övertygande argument genom att använda olika retoriska strategier som medel för att rättfärdiga, rationalisera och legitimera en institutionell logik. (Green m.fl. 2008, s.42f) Eftersom en icke statlig utrikespolitik står i direkt motsägelse till den traditionella förståelsen av suveränitet lär en ny institutionell logik vara nödvändig för legitimering. I frånvaron av för givet tagna uppfattningar som legitimerar en institution spelar uttalade rättfärdiganden en stor roll för att legitimera denna. (Green 2004, s.655ff) Det är inte klarlagt till hur stor del avsiktlighet spelar roll i förhållande till kognitiva processer vid skapande av mening, men avsiktlig retorik som avspeglar avsändarens åsikter kan ändå tillskrivas stor betydelse. (Suddaby 2010, s.17) Därför menar jag att den retoriska aspekten och individens medvetna val ger ett faktiskt avtryck i legitimering av institutioner, och är därmed analytiskt nödvändigt för att förstå legitimeringen av EU:s utrikespolitik. Att en sådan applicering är möjlig kan ses i hur Thomas (2012) använder en normativ institutionalistisk utgångspunkt för att förstå EU:s utrikespolitiska utfall, där både retoriska antaganden och slutande av avtal framhävs som grunden för de åtaganden som stater accepterar. (s.14)

2.1.3 Normbildning inom EU genom entrapment

Tillvägagångssättet för att på hög statlig nivå bilda normer genom att använda retorik kan förstås utifrån begreppet entrapment, som är ett utmärkande drag i legitimeringen av EU:s utrikespolitik. (Thomas 2011, s.178) Trots att stater till stor del formar utrikespolitiska intressen utanför EU har en norm om att sträva efter kontinuitet inom EU:s utrikespolitik uppkommit. (ibid., s.14) Entrapment innebär att försöka etablera normer genom att hänvisa till tidigare formella normer och åtaganden för att legitimera en uppfattning som den mest lämpliga. Om andra aktörer inom samma kontext inte kan argumentera mot denna uppfattning, utan upplever sig vara tvingade att acceptera den föreslagna idén som den mest lämpliga, har entrapment skapats. (ibid., s.16)

Skapandet av entrapment sker genom retorisk aktion. (Schimmelfennig 2001, s.72f) Retorisk aktion förutsätter löst socialiserade aktörer, som antas besitta en kollektiv identitet genom att ingå i en gemenskap där de delar grundläggande

värden och normer, men samtidigt har möjlighet till att utveckla egoistiska intressen som står i motsättning till gemenskapens normer. Den kollektiva identiteten skapar ett allmänt åtagande gentemot gemenskapen och ett intresse av att upprätthålla dess grundläggande värderingar, vilket kan skapa en konflikt med det även inflytelserika självintresset. (ibid., 62) Denna typ av socialisering kan sägas utmärka den institutionella kontext som EU:s utrikespolitiska samarbete sker inom. (Thomas 2011, s.5)

Retorisk aktion är ett sätt att använda normbaserade argument för att påverka, där de aktörer som kan rättfärdiga sina intressen som de mest passande utifrån gemenskapens normer kan förmå andra aktörer inom gemenskapen att anpassa sina intressen. Rättfärdigandet kan ske genom "shaming", vilket innebär ett utnyttjande av aktörers rädsla för att behöva skämmas över att inte följa de gemensamma normerna. Denna rädsla får aktörer att anpassa sig och på så sätt påverkas utfallet. (ibid., 48) Med en sådan förståelse av lämplighet är både det som uppfattas som lämpligt att uttrycka och det som utelämnas analytiskt relevant. I en kontext där legitimiteten är osäker måste aktörerna argumentera för sin uppfattning och rättfärdiga sina politiska beslut utifrån hur deras identiteter, värden och normer inom institutionen ser ut. (ibid., s.63) Detta understryker att nybildning av normer, även med ett fokus på individers retoriska val, kan följa vissa mönster och inte är helt oberoende av tidigare uppfattningar, utan påverkas av vilka normer som uppfattas som tillgängliga. Med denna förståelse kan det finnas flera olika möjliga idéer om lämplighet att hänvisa till för att utveckla förhållandet mellan stater och EU, varav några möjligheter kan skildra EU:s aktörskap som snarlik staters utrikespolitiska roll.

3 Metod

Ett syfte med kvalitativ textanalys är att systematisera texters innehåll (Esaiasson m.fl 2012, s.210f) och därför framstår detta som en användbar ansats för en analys med inriktning mot retorik. I kvalitativ textanalys är såväl kontexten som läsande av både helheten och delarna centralt för att förstå det budskap som ska förmedlas. (Bergström & Boréus 2012, s.80f) I avvägningen av hur djup läsning som är lämplig menar jag dock att en rätt ytlig läsning passar denna undersökning. Även om texterna läses i sin helhet krävs inte större djupläsning, då det väsentliga budskapet är det som avses förmedlas med en viss tydlighet. Den teoretiska betydelse som tillskrivs redan existerande idéer om legitimering innebär att kategoriserande av materialet är lämpligt för att kunna åtskilja de olika legitimeringsmöjligheter som utnyttjas. Ett angreppssätt är idéanalys, vilket är ett samlingsnamn för olika tekniker för att studera politiska budskap. (Beckman 2005, s.11) En idé kan betraktas som en föreställning om verkligheten, men även som en uppfattning om hur man bör agera. (Bergström & Boréus 2012, s.140) En ambition med idéanalys är att kategorisera de argument som förekommer i en omfattande debatt och koppla dessa till en övergripande ideologi eller idé. (ibid.,s.153ff) Undersökningar med ett beskrivande syfte, som denna, har ofta en ambition av att kategorisera fenomen efter teoretiska konstruktioner. (Esaiasson m. fl. 2012, s.136) Då mitt syfte förutsätter en undersökning över tid väljer jag att jämföra förändring under 10 år. Ett sådant tidsspänn kan vara lämpligt eftersom institutionalisering av normer är en form av socialisering som antas ta tid, samtidigt som utvecklingen av det legala ramverket under denna period tyder på att institutionella förändringsmöjligheter finns. Det krävs även att legitimering undersöks utifrån dess möjlighet att understödja suveränitet, vilket därför bör vara en utgångspunkt för kategorisering.

3.1 Idealtyper

Användandet av idealtyper syftar till att förtydliga viktiga drag i ett fenomen och klargöra huruvida detta fenomen uppvisar likheter med en abstrakt kategori. (Esaiasson, 2012, s.139f) En idealtyp är inte en modell som beskriver verkligheten (Bergström & Boréus 2012 s. 150) utan konstrueras för att fastställa centrala kännetecken i en ståndpunkt. Konstruerandet av idealtyper görs genom att försöka

renodla de mest betydande egenskaperna hos olika fenomen för att kunna förtydliga åtskillnader mellan dessa. (Beckman 2005, s.28) En fördel med denna metod är att de mest väsentliga aspekterna av ett fenomen kan klarläggas genom att formuleringar sorteras som tillhörande olika givna kategorier. (Bergström & Boréus, 2012, s.150) Helst bör idealtyperna vara uttömmande och ömsesidigt uteslutande. (Esaiasson 2012, s.138f) Eftersom det vid utformande av idealtyper är lämpligt att utgå från tidigare forskning (Bergström & Boréus 2012 s.150) används redan existerande föreställningar om EU:s utrikespolitiska roll för att utveckla idealtyperna.

3.2 Utformande av idealtyper

Undersökningens teoretiska ram förutsätter att ett klagörande av EU:s förhållande till staten bör förekomma i materialet och att detta kan förstås genom tidigare legitimeringsmöjligheter. Det teoretiska antagandet om att legitimering är nödvändigt innebär att det, trots möjligheten till ambivalens eller oklarheter i argumentationen, lär vara i staters intresse att uttrycka en tämligen enhetlig ståndpunkt angående utrikespolitikens roll. Då operationalisering av centrala begrepp är nödvändig, (Beckman 2005, s.24) förstås försök till entrapment lämpligen utifrån vilka motiveringar av EU:s utrikespolitik som på statlig nivå uppfattas vara tillgängliga.

Eftersom syftet är att förstå möjliga förändringar av suveränitet genom att undersöka uppfattningar om EU:s utrikespolitiska aktörskap används kriterier för suveränitet i utformningen av idealtyperna. Att suveränitet innebär självständig auktoritet över förhållanden till andra suveräner förutsätter två kriterier baserade på rätten att bestämma, samt externa relationer, kriterierna är därför auktoritet och utrikespolitisk roll. Då jag är intresserad av att undersöka uppfattningen av båda dessa kriterier utarbetas fyra idealtyper. På så sätt minskar risken för att förväxla erkännande av antingen en politisk roll eller statliga åtaganden med erkännande av ett självständigt utrikespolitiskt aktörskap. Även gällande de uttalanden där en suverän utrikespolitik inte erkänns kan nämligen förhållandet till dessa två kriterier variera. Idealtyperna visar huruvida stater uttrycker att en passande roll för EU är som en aktör med utrikespolitisk auktoritet, en aktör med normativ auktoritet, ett utrikespolitiskt instrument för stater eller som ett instrument för spridning av värden.

Idealtyper

	Utrikespolitisk roll	Ingen utrikespolitisk roll
Auktoritet	1: utrikespolitisk auktoritet	2: värdemässiga åtaganden
Ingen auktoritet	3: utrikespolitiskt instrument	4: normativt instrument

3.2.1 Idealtyp 1: Entrapment av en utrikespolitisk auktoritet

Möjligheten för stater att legitimera EU:s utrikespolitik som självständig är beroende av hur stark normen om sammanhållning och gemensamt beslutsfattande är, samt hur tunn socialiseringen i EU:s institutionella kontext är. Inom EU:s utrikespolitiska samarbete har dock en norm utvecklats angående att enighet och gemensamt agerande anses ha ett värde även gällande stödet för EU som en global aktör, dessutom uppfattas konsekvent beslutsfattande över tid och ämnesområden vara önskvärt, (Thomas 2011, s.14) vilket kan framställas som åtaganden för stater snarare än önskan från dem. Medlemsstaternas representanter godtar kompromisser angående policypreferenser i samarbetet (ibid., 12) och därmed kan framhävande av kompromiss, anpassning eller majoritetsomröstning vara ett sätt att förneka statlig kontroll. En självständig auktoritet kan uttryckas genom att hänvisa till suveränitetsöverföring eller statligt åtaganden gentemot EU gällande utrikespolitik, eller genom att understryka EU:s externa politiska aktörskap som bortom statlig kontroll. Beslutsfattandet präglas i dessa fall av en politisk anpassning som inte bör vara valfri, vilket tyder på att EU tillskrivs ett självständigt utrikespolitiskt aktörskap.

3.2.2 Idealtyp 2: Entrapment av värdemässiga åtaganden

Stater kan även framhålla åtaganden som inte är avsedda att uppfattas som utrikespolitiska genom att hänvisa till ett internationellt aktörskap inom områden där EU:s roll redan är etablerad. Denna idealtyp utmärks av att EU skildras som en internationell normativ aktör. Denna förklaring till EU:s legitimitetsgrund förekommer i forskningen, då utrikespolitikens legitimitet har menats vara beroende av huruvida uppsatta mål och normer kring mänskliga rättigheter

uppfylls. (Kinzelbach 2009, s.605) Att EU även har beskrivits som en normativ makt som påverkar världspolitiken, (Manners 2008, s.45) något som även har påpekats av Manuel Barroso, (ibid., s.59) innebär att möjligheten till att använda denna uppfattning bör vara stor. I denna idealtyp kan EU legitimeras genom att hänvisa till idén om utrikespolitik som en möjlighet att sprida värden, antingen som normativ förebild (Cebeci 2012, s.570) eller genom att EU menas stå för universella värden. (ibid., s.580) I så fall kan några av de värden som EU:s utrikespolitik menas främja påpekas, såsom fred, social frihet, mänskliga rättigheter, demokrati, lagstyre, jämlikhet, solidaritet eller hållbar utveckling. (se Manners 2008) Då dessa värden är allmänt erkända som universella (Manners 2008, s.46) kan detta vara ett sätt att flytta fokus från ett politiskt innehåll till att framhålla universaliteten i det internationella aktörskapet.

3.2.3 Idealtyp 3 : Entrapment av utrikespolitiskt instrument

EU kan tillskrivas en politisk betydelse utan att statliga åtaganden förespråkas. Även om gemensamma normer kring beslutsfattande förekommer menas också att medlemsstaterna är mycket motvilliga mot att överföra beslutsfattande auktoritet rörande utrikespolitik till EU-nivå. (Thomas 2011, s.11) Då det har påpekats att stater har en stark drivkraft att framhäva sin utrikespolitik som självständig (Morillas 2011, s.256f) kan det antas vara troligt att detta görs i en kontext där självständigheten är ifrågasatt. I så fall kan EU skildras utifrån en utrikespolitiskt instrumentell roll för staterna. Nationella beslutsfattare har menats välja att använda EU:s utrikespolitiska normer av instrumentella anledningar för att öka sitt eget inflytande och effektivt uppnå nationella mål (Moumotszis 2011, s.616 f) och därför kan det vara möjligt att framhålla just ökat statligt inflytande eller effektivitet som målsättning. Då enhälligheten i beslutsfattande ofta påpekas (Morillas 2011, s.257) kan denna användas för att beskriva samarbete som en koordination av medlemsstaternas på förhand utformade preferenser eller påpekas för att understryka staters drivande roll för utveckling. Även en betoning på frivilligheten i att underkasta sig en process eller ett utfall kan ses som en markering för att EU:s utrikespolitiska roll bör förstås som ett politiskt instrument för medlemsstaterna.

3.2.4 Idealtyp 4: Entrapment av normativt instrument

Då det som visats är möjligt att betona såväl statlig frivillighet som normativ makt som utmärkande för EU:s aktörskap lär en möjlighet finnas till att beskriva EU som en förmedlare av normer utan att detta menas vara ett statligt åtagande. För

att undvika att kriterierna för att denna idealtyp består av frånvaro av de kriterier som utmärker de andra idealtyperna, vilket hade gjort idealtypen tom på innehåll, utmärks denna idealtyp av de nämnda kriterierna för stater frivillighet och kontroll i samarbetet, samt av de kriterier som utmärker normativt aktörskap. Aktörskapet karaktäriseras här av att stater kontroll understryks, samt av att etablerade normativa aspekter betonas. Detta kan göras genom att framhäva såväl stater möjlighet att förmedla värden genom EU, som genom att erkänna att EU på en global nivå verkar som en drivkraft för vissa värden, men att detta aktörskap endast är en möjlighet för stater att utnyttja och inte en nödvändighet eller ett åtagande. Denna typ av argument tyder på att EU:s internationella politiska roll betraktas som ett normativt instrument.

3.3 Material

I valet av material beaktas antagandet om att möjligheter till att forma politiska institutioner är störst inom den politiska eliten och att materialet bör rikta sig mot både nationell och internationell nivå, då demokratiska stater är beroende av legitimitet från befolkningen och suveränitet kräver erkännande av andra stater. Därför väljs uttalanden från den högsta tillgängliga auktoriteten rörande statens externa aktörskap. Förutom uttalanden från utrikesministrar väljs uttalanden från Frankrikes president, från Storbritanniens premiärminister och från Tysklands förbundskansler. Om detta material inte kan hittas väljs i andra hand en annan position som kan menas representera statens förhållande till EU, gällande Frankrike väljs då premiärministern eller ministern för Europafrågor, Europaministern väljs angående Storbritannien och statsministern gällande Tyskland. Primärmaterialet består av 60 uttalanden, alltså två uttalanden per år från respektive land. Av dessa har 36 gjorts av utrikesministrar, 8 av Frankrikes president, 6 av Tysklands förbundskansler och 4 av Storbritanniens premiärminister, samt 6 av övriga aktörer.

En förmodan är att ämnet är tillräckligt betydelsefullt och omdebatterat såväl nationellt som internationellt för att texternas avsändare lär ta hänsyn till att potentiella mottagare finns på internationell nivå i form av stater inom eller utanför EU, samt inom den egna befolkningen. Detta innebär att uttalandena antas utmärkas av noggrant valda ord och formuleringar, vilket gör att förändringar av dessa kan tillskrivas en analytisk betydelse. För att materialet ska omfatta texter där avsändaren har möjlighet att noga och fritt kontrollera det budskap som avses förmedlas föredras förberedda uttalanden framför intervjuer. Ett kriterium för materialet är att EU:s utrikespolitik, EU:s roll för den nationella utrikespolitiken eller EU:s globala politiska aktörskap uttryckligen diskuteras, dessutom bör

texterna vara minst en a4-sida långa för att bedömas som tillräckligt omfattande för att användas i denna typ av analys. Om flera sådana uttalanden är tillgängliga väljs de uttalanden där diskussionen om EU:s utrikespolitik upptar mest utrymme. Allt material består av tal eller uttalanden bortsett från fyra texter från presskonferenser, men eftersom avsikten med dessa presskonferenser har varit att diskutera EU menas de ändå innefatta noggrant formulerade budskap. Samtliga texter är på engelska, men med tanke på den höga politiska nivån och ämnets natur kan orden tillskrivas stor vikt även i de fall där avsändaren inte har engelska som modersmål.

Det konkreta sammanhang som uttalandena har gjorts i varierar något, vilket jag menar inte behöver vara ett hinder för jämförelse, då uttalanden från så höga statliga positioner inte kan menas enbart riktas mot den närvarande publiken. Uttalanden som görs av inflytelserika stater angående så internationellt uppmärksammade ämnen bör enligt mig tolkas som även riktade mot icke närvarande mottagare och kontexten är därmed ofrånkomligt internationell. En vilja till att framställa en koherent nationell position innebär att uttalanden i denna fråga i olika sammanhang lär ha betydande likheter och därmed är den omedelbara kontexten för uttalanden mindre central. Detta gör det möjligt att utifrån få uttalanden per år kunna analysera inställningen till utrikespolitik, då möjligheten till omvälvande förändringar i vad som kan sägas under en så kort tidsperiod förutsätts vara liten. Att kontexten förändras genom att möjligheter till normbildning varierar över tid innebär att utrymmet för vad som kan sägas angående utrikespolitik inte enbart begränsas av partipolitisk riktning eller av en omedelbar situation, utan är beroende av det politiska utrymme som har skapats i samspel med andra aktörers uppfattning om lämplighet. Eftersom utrikespolitikens status ännu inte är klarlagd förväntas dessutom ett ständigt intresse för diskussion finnas inom EU-samarbetets politiska kontext, såväl som inom den nationella kontexten.

Sekundärmaterialet har ett starkt fokus på processer och förändring inom institutioner, då detta är mer centralt för undersökningen än formella regelverk. Genom att använda såväl material om institutionell påverkan och förändring i allmänhet och material som specifikt analyserar EU:s utrikespolitik hoppas jag kunna belysa både allmängiltiga mekanismer inom institutioner och hur dessa är möjliga att applicera på EU.

4 Analys

4.1 Storbritannien

Storbritanniens uppfattning utmärks av påpekanden om att samarbetet bygger på suveränitet, då detta nämns under alla år utom 2009 och 2012. Under den undersökta perioden minskar betoningen på frivilligt deltagande och större önskan om politiskt samarbete inom EU uttrycks. De första tre åren menas stater samarbeta inom EU när det passar, men 2006 nämns både att samarbete sker när det passar stater och att det inte finns utsikt till internationellt inflytande utan EU, men efter detta nämns inte att samarbete är helt valfritt. 2008 menas att Storbritannien måste engagera sig i EU och ett behov av att skapa gemensamma regler samt att tala med en röst nämns, något som återkommer 2009. Detta år anses även att medlemsstaterna bör bli bättre på att formulera respons på policyfrågor. 2010 menas medlemskapet i EU vara grundläggande för Storbritanniens globala förpliktelser och behovet av politiskt vilja och strävan efter gemensamma åsikter framhävs. Följande år påpekas att en vilja till att bemöta globala kriser inom EU bör finnas. 2012 uttrycks att Storbritannien alltid kommer att vilja ha ett nära europeiskt policysamarbete och enighet inom EU menas vara önskvärt.

Under 2003 betonas den politiska innebörden något olika. I ett tal framhävs att Storbritannien prioriterar ett starkt EU och att EU bör sprida demokrati och välstånd, samt att responsen vid internationella konflikter bör förbättras. Detta framställs inte som ett statligt åtagande då utvecklingen omtalas som en aktiv nationell prioritering. (Straw 2003a) Betoningen av staten som drivande gällande spridning av normer innebär att uttalandet kan anses stödja uppfattningen om EU som ett normativt instrument. I ett annat uttalande påpekas EU:s förmåga att sprida värden, men större utrymme ägnas åt en diskussion av hur EU bör spela en utrikespolitisk roll utöver detta. EU:s roll uppfattas som ett utrikespolitiskt instrument för medlemsstaterna, då staters intressen och frivillighet återkommande nämns som grunden för samarbete. (Straw 2003b)

Båda uttalanden från följande år kategoriseras som stödjande en uppfattning av EU som ett utrikespolitiskt instrument. Ett uttalande framhäver statlig kontroll

och frivillighet när gemensamt utrikespolitiskt samarbete beskrivs. Aktörskapet skildras enbart som baserat på medlemsstaternas intressen och syftet är att öka dessas internationella inflytande. (Straw 2004a) Liknande uttryck rörande suveränitet, frivillighet och koordination av medlemsstaters intressen förekommer även i det andra uttalandet, där det även påpekas att samarbetet stärker medlemsstaterna. (Straw 2004b)

Samma idealtyp tillskrivs talen från 2005, då ett uttalande lägger tonvikt på frivillighet och nationell vilja till ökat inflytande som grund för samarbete, och EU:s utrikespolitik menas vara under statlig kontroll. (Straw 2005) Det andra uttalandet ägnar visserligen stort utrymme åt argumentation för värden som EU innefattar och framhäver solidaritet som ett europeiskt värde, men samtidigt menas samarbete ske där gemensamma intressen redan finns och vara beroende av staters vilja. Den utrikespolitiska rollen skildras inte som stödjande dessa värden utan menas vara just politisk. (Blair 2005) Under 2006 är möjligheterna till kategorisering mer oklar, då internationellt samarbete menas syfta till att framföra nationella intressen, men samtidigt sägs allianser med USA och EU vara grundstenar i den nationella utrikespolitiken. Valfrihet betonas inte, istället skildras avslutande av EU-samarbete som otänkbart. Även om ett beroende av EU framhävs tillskrivs organisationen en instrumentell roll baserad på staters intresse. (Blair 2006a) Frivilligt politiskt samarbete sägs gagna medlemsstaters intresse i det andra uttalandet, vilket beskrivs som den enda möjligheten att förmedla nationella intressen internationellt. Dessutom påstås invändningar mot institutioner som kräver delande av suveränitet vara föråldrat, men delande menas endast ske när stater väljer detta. (Blair 2006b) Trots detta påpekande av ett förändrat sätt att utöva suveränitet och att EU:s utrikespolitik menas fylla en nödvändig funktion understryks staters intresse av att utnyttja denna möjlighet. Då staters intresse är centralt betraktas båda uttalanden som stödjande EU som ett utrikespolitiskt instrument.

2007 framhålls i ett uttalande staters kapacitet till gemensamt arbete för att förmedla en vision och samarbetet menas gälla olika gemensamma utmaningar, däribland politiska. (Brown 2007) I det andra uttalandet framhävs att ökat inflytande genom samarbete kring utrikespolitik är av nationellt intresse samtidigt som EU:s ”utrikesminister” uppskattas för dennes roll i att skapa koherens och samstämmighet i EU:s agenda. Samma resonemang menar dock att ”utrikesministerns” roll inte förändras och att stärkt samarbetet inte påverkar nationell suveränitet. Eftersom det även påpekas att beslutsfattandet sker genom konsensus kan samstämmigheten tolkas som koordination snarare än nationell anpassning och därför menas båda uttalanden skildra EU som ett utrikespolitiskt instrument. (Beckett 2007)

Åtaganden uttrycks 2008, då ett uttalande menar att samarbetet fördjupas och innefattar kompromisser mellan stater. Detta nämns dock gällande internationellt samarbete i allmänhet och inte specifikt gällande utrikespolitik. Istället

understryks att suveräniteten inte påverkas och uttalandet fokuserar på globala hot, vilket kan innebära att behovet av kompromisser kan tillskrivas andra internationella åtaganden som nämns, såsom konfliktförebyggande. Att nationell politik inte åsyftas stöds av att målet med samarbetsförmåga sägs vara att förmedla gemensamma intressen. (Miliband 2008a) Den andra texten framhåller uttryckligen att stater har internationella åtaganden och att EU måste kunna tala med en röst med syftet att översätta gemensamma intressen till gemensamma positioner. Internationellt samarbete menas även lämpligen bygga på gemensamma intressen, därför framstår åtagandet som gällande koordination snarare än anpassning. (Miliband 2008b) Då båda uttalanden diskuterar icke specifikt utrikespolitiska åtaganden utan fokuserar på globala konflikter klassas de som stödande EU:s roll angående värdemässiga åtaganden.

Även i ett uttalande från 2009 förekommer åtagande, då det påpekas att stater behåller nationella intressen, men samtidigt menas att EU bör tala med en stark röst för att försvara europeiska intressen. Här menas att EU bör vara en betydande aktör globalt och att en aktiv roll för medlemsstater i den gemensamma utrikespolitiken inte längre är ett val. Återigen omnämns att samarbete inom EU baseras på solidaritet mellan stater, men dessutom menas kompromisser vara i staters intresse. Detta nämns angående EU-samarbete i allmänhet och i diskussionen om utrikespolitiskt aktörskap menas både att nationella intressen behålls och att EU måste spela en större politiskt roll globalt. Då varken suveränitet, enhällighet eller koordination understryks är en möjlig tolkning att kompromisser ligger i staters intresse även angående utrikespolitik. Om samarbete kring utrikespolitik i en organisation som är nödvändig för staten även av naturen omfattar kompromisser kan detta ses som stödande av EU som en självständig utrikespolitisk aktör. (Miliband 2009a) Samma år påpekas i ett annat uttalande frivillighet och stärkande av nationellt intresse genom koordination som centralt i utrikespolitiken. Här menas också sammanhållning och beslutsamhet vara viktigt, men då det påpekas att nationell politik är ohotad på grund av enhällighet i beslutsfattande kan samstämmigheten tolkas som koordination. Dock menas det finnas ett politiskt ansvar specifikt gällande bemötande av globala kriser, mänskliga rättigheter, frihet och jämlikhet, vilket innebär att uttalandet kategoriseras som stödande värdemässiga åtaganden för EU. (Miliband 2009b)

2010 betraktas EU åter som ett instrument för utrikespolitik, då ett uttalande framhäver att samarbete syftar till att effektivt förmedla nationell utrikespolitik internationellt samt att besluten inte överstiger vad medlemsstaterna bidrar med. (Hague 2010) Ett annat uttalande uttrycker att stater bör hitta gemensamma positioner samt att större koherens och beslutsamhet behövs. Detta gäller dock områden där gemensamma intressen redan finns och då EU:s roll menas vara att implementera nationella intressen kan kraven tolkas som rörande ökad samordning utan önskan om förändrade nationella positioner. (Lidington 2010) En än mer entydig instrumentell roll för EU presenteras 2011, där samarbetet i ett

uttalande enbart beskrivs som baserat på förmågan till kollektivt inflytande och nationell suveränitet, samtidigt som det påpekas att detta samarbete inte ersätter nationell utrikespolitik. (Hague 2011a) I det följande uttalandet menas likaledes samarbete ligga i staternas intressen och det understryks att EU ej kan agera som en utrikespolitisk aktör. (Hague 2011b) Även 2012 framhävs EU:s effektivitet för att medlemsstaterna ska ha möjlighet att nå ut med sina intressen globalt, samt att gemensamma positioner inte är nödvändigt i alla frågor. Dessutom påpekas en oro för att beslutsfattande sker på EU-nivå istället för inom nationella parlament vara ett problem. (Hague 2012a) I ett annat uttalande uttrycks samma effektivitet och nationella intresse, samtidigt nämns att nära samarbete alltid kommer vara i det nationella intresset trots att den politiska unionen ej ständigt kommer bli närmre. (Hague 2012b) Båda dessa uttalanden klassas som stödjande av utrikespolitiskt instrument.

4.2 Tyskland

Under samtliga år skildras EU:s globala aktörskap som nödvändigt för att bemöta internationella utmaningar. Ett behov av mer utvecklad politik uttrycks under hela den undersökta perioden, då en ökad politisk enighet eller koherens under alla år framstår som önskvärd inom EU:s utrikespolitik. Överföring av statlig suveränitet nämns endast uttryckligen under de första två åren, men från och med 2008 nämns i allmänna termer ett enande av EU som målsättning. Från och med 2006 förekommer befolkningens åsikter i argumentationen angående utrikespolitik.

EU menas i ett uttalande från 2003 vara en politisk union som spelar roll i utrikespolitiken och ställer krav på medlemsstaterna och det menas även att utrikespolitiken bör bli mer sammanhållen och konsekvent. Olikheter i staternas intressen och frånvaro av enighet i utrikespolitiska positioner framställs som problematiskt för att kunna utveckla EU:s utrikespolitik, men då staters intressen inte nämns i övrigt framhålls inte en fullkomlig statlig kontroll av EU:s utrikespolitik. (Fischer 2003) I det andra uttalandet menas ökad utrikespolitisk enighet ligga i statens intresse, men EU bör även utveckla en genuin gemensam utrikespolitik. Denna framställs inte som helt kontrollerad av stater eftersom en uppgift för EU:s ”utrikesminister” sägs vara att fastställa gemensamma intressen och ta initiativ till gemensamt agerande, dessutom bör de flesta beslut fattas genom kvalificerad majoritet. (Schröder 2003) På grund av att en utrikespolitisk roll utöver staternas kontroll förespråkas kategoriseras båda uttalandena som stödjande en självständig utrikespolitisk roll.

Trots nämnande av nationella intressen kategoriseras båda uttalanden från 2004 som stödjande en självständig utrikespolitik. EU menas i ett uttalande kunna skydda nationella intressen, men här nämns också överföring av suveränitet som

del av en europeisk integrationsprocess, dessutom stöds majoritetsomröstning. Stärkande av den gemensamma utrikespolitiken menas vara nödvändigt, med konsekvensen att beslutsfattande lär präglas av kompromisser vilket tyder på att statlig anpassning förväntas. (Fischer 2004a) Ett annat uttalande framhäver effektivt agerande på internationell nivå som anledning till en gemensam utrikespolitik utan att klargöra huruvida effektiviteten enbart är i staters intressen. Att staters utrikespolitik menas bli mindre självständig framkommer i skildringen av hur EU:s medlemsstater hanterar NATO-förhandlingar. Det sägs att de, trots GUSP, agerar som representanter för enskilda nationella policies, vilket inte längre menas vara fallet. Även här sägs att samarbete bäst sker genom kvalificerad majoritet och innebär att stater måste kompromissa. (Fischer 2004b)

Följande år betonas i ett uttalande (Schröder 2005) åtaganden utan att framhäva en utrikespolitik dimension. Här framhävs att Tysklands utrikespolitik formas i och för Europa och att EU spelar en internationell politisk roll. Medlemskap i EU menas medföra internationellt ansvar, men i skildringen av respons från EU på internationella kriser framhävs detta ansvar som gällande fredsbyggnad, stabiliserande eller demokrati. Därmed undviks att framhålla ansvar utöver internationellt erkända åtaganden, vilket EU:s aktörskap därför kategoriseras som. Ett annat uttalande (Fischer 2005) framhäver att kontinuitet är önskvärd i den gemensamma utrikespolitiken, men definierar detta som möjligheter till att hitta nya lösningar. EU:s roll diskuteras framförallt utifrån dess möjlighet att skapa stabilitet i världen och uttalandet kategoriseras därför som stödjande EU som ett normativt instrument.

2006 argumenteras i ett uttalande att en gemensam utrikespolitik är effektivt för att förmedla intressen globalt, men EU menas även inneha ansvar för att forma global politik efter egna värden. Staters intressen för samarbete nämns, men samtidigt betonas ansvar för att fördjupa samarbete och fastställa gemensamma förståelser på EU-nivå. Då staters ansvar för koherens nämns i samband med fredsbevarande och lagstyre ses dock ansvaret som ett värdemässigt åtagande. (Merkel 2006) I det andra uttalandet menas staters konkurrenskraft vara syftet med koherens i EU:s utrikespolitik. Det sägs finnas behov av att forma gemensamma intressen inom utrikespolitik, men detta gäller specifika ämnesområden och framstår inte som ett allmänt institutionellt krav på anpassning, vilket med tanke på det angivna syftet kan tolkas som koordination. Uttalandet kategoriseras därför som stödjande av EU som ett utrikespolitiskt instrument. (Steinmeier 2006)

Tolkningsutrymmet förefaller än större i uttalanden 2007. I det första uttalandet framhålls att EU möjliggör statligt inflytande internationellt samtidigt som behovet av koherens i utrikespolitiken och en gemensam politisk vision för EU påpekas. Trots att nationella intressen nämns förekommer krav på att utveckla en koherent, genuin utrikespolitik som inte enbart motiveras av statligt intresse utan av internationella förväntningar och befolkningens intresse. (Steinmeier

2007) Uttalandet kategoriseras som stödjande av en självständig utrikespolitisk roll. Nästa uttalande framstår som än mer tvetydigt, då det menas att gemensamma intressen är en grund för EU:s utrikespolitiska ställningstagande samtidigt som det anges krav på att hitta gemensamma lösningar och agera som en, vilket menas vara syftet med EU:s ”utrikesminister”. En möjlig tolkning är att ökad samordning antas ge större enighet, då enbart medlemsstaters intressen nämns och inga krav på dessa uppges. Trots att enighet inte framstår som helt valfritt för stater klassas detta som rättfärdigande av ett utrikespolitiskt instrument. (Merkel 2007)

Ett liknande fokus på nationellt intresse och större samstämmighet förekommer i det uttalande 2008 där medlemsstaternas kollektiva vikt betonas som fördelaktigt och det påpekas att EU:s beslutsfattande inte ersätter det nationella. Enhällighet och staters avgörande roll i processer för beslutsfattande påpekas, men samtidigt förstås utvecklingen som ett politiskt enande av Europa och åtagande gentemot gemensamma värden nämns, dessutom menas mer majoritetsomröstning och mindre enhällighet vara önskvärt. Kluvenheten tolkas som att staters intresse anses viktigt men bör inte enbart vara avgörande för utrikespolitiken, därför menas uttalandet stödja en självständig utrikespolitik. (Merkel 2008) Ett annat uttalande beskriver utrikespolitiken utifrån att gemensamma svar från EU är önskvärda och att misslyckande med att åstadkomma detta ger konsekvenser för staterna. Då uttalandet framhåller staters intresse som centralt och inga krav på kompromisser anges kategoriseras det som förespråkande ett politiskt instrumentellt aktörskap. (Steinmeier 2008)

Koordination betonas i uttalanden från 2009, då staters intresse av samarbete framhävs i ett uttalande samtidigt som det menas att EU måste tala med en röst för att bli taget på allvar. (Steinmeier 2009a) I det andra uttalandet sägs EU:s legitimitet ligga i att kunna förmedla bättre respons på globala utmaningar än staterna, alltså ges ett starkt stöd för dess instrumentella roll. Samtidigt menas ett starkt och enat EU vara önskvärt. Båda uttalanden kategoriseras som stödjande en politiskt instrumentell roll för EU. (Steinmeier 2009b)

I 2010 års första uttalande menas EU vara en grundsten för en nationell utrikespolitik som styrs av nationella intressen. Här framhävs EU som nödvändigt för internationellt statligt inflytande, men samtidigt försäkras att Tyskland påverkas av närliggande europeiska stater i sina utrikespolitiska relationer. Detta kan tolkas som en solidaritet gentemot allierade stater, då påverkan från EU inte antyds och därmed framställs inga överstatliga åtaganden. (Westerwelle 2010a)

Samarbete som syftar till statligt inflytande på internationell nivå förekommer också i det andra uttalandet, där det menas att EU bör spela en mer avgörande roll globalt sett och krav på enighet uttrycks, men detta motiveras med nya internationella utmaningar och framstår därmed som en praktisk lösning i staters intresse. Att nationellt självbestämmande inte hotas uttrycks genom att EU:s

diplomati beskrivs som jämställd den nationella. (Westerwelle 2010b) Båda uttalanden förstås som stödjande av EU som politiskt instrument.

En liknande tolkning är möjlig för uttalanden 2011, där ett uttalande menar att EU kommer erkännas som global utrikespolitisk aktör och att en vilja till ökad politisk integration är nödvändig för att lösa utmaningar, vilket medlemsstaterna stöder. (Hoyer 2011) Det andra uttalandet skildrar utveckling av den gemensamma utrikespolitiken som nödvändig för att stärka förmågan att agera på internationell nivå utifrån delade värden och en delad vision om framtiden. Här understryks nödvändigheten av EU som verktyg för statligt samarbete. (Merkel 2011) Därmed kategoriseras EU som ett politiskt instrument även här.

Denna kategorisering gäller även uttalanden från 2012, där ett uttalande framhäver enande av Europa som en grundsten i tysk utrikespolitik och en förutsättning för statens framtida utveckling. (Westerwelle 2012a) I det andra uttalandet rättfärdigas aktörskapet utifrån rollen för att förmedla staters intressen internationellt. Detta starka behov motiverar att EU bör fastställas som en global aktör. Här nämns dock återigen att kompromisser ingår i EU:s beslutsfattande, men enbart gällande ekonomiskt beslutsfattande. (Westerwelle 2012b) Båda uttalanden anger tydligt statens intresse som anledning till EU:s utrikespolitiska aktörskap och inga andra bevekelsegrunder förekommer.

4.3 Frankrike

Ett genomgående drag i uttalanden från Frankrike är att det uttryckligen menas att EU bör ha en politisk roll globalt, då detta nämns under samtliga år. Denna roll rättfärdigas även under samtliga år med att EU har en möjlighet till att utöva inflytande och vara effektiv som internationell aktör. Det finns även önskan om enighet eller koherens i det politiska samarbetet under samtliga år. Det finns dock tydliga variationer i vad som åsyftas med såväl politisk roll som med inflytande och effektivitet.

Båda uttalanden från 2003 betraktas som stödjande en självständig utrikespolitik. Det första uttalandet nämner spridande av värden samt den europeiska befolkningens förväntningar som anledning till EU:s globala, politiska aktörskap. Samstämmighet inom EU framstår som ett intresse för befolkningen och då staters auktoritet undviks framstår utvecklingen vara beroende av befolkningens snarare än statens intresse. (Chirac 2003) I det andra uttalandet menas EU:s globala aktörskap vara en nödvändighet för internationellt inflytande och ett ansvar, vilket kräver en egen utrikespolitik. För att stärka staters intresse krävs därför solidaritet och poolande av suveränitet. Trots att staters vilja och intresse för ökat inflytande anges som anledning, framstår poolning av suveränitet

inte endast som en möjlighet, utan som en förutsättning för EU:s aktörskap och därmed som nödvändigt för utrikespolitiskt samarbete. (Villepin 2003)

2004 framhålls i en text behov av effektivt beslutsfattande och större samstämmighet för att öka EU:s internationella tyngd, vilket menas vara i stateras intresse. Dock sägs även ökad majoritetsomröstning vara eftersträvansvärt i EU:s beslutsfattande i allmänhet och EU:s utrikespolitiska roll framställs inte som undantag. (Chirac 2004) Samma år betonar ett tal vikten av att möta internationella utmaningar med en riktig gemensam utrikespolitik. Även om stateras intressen nämns i motiveringen till institutionella reformer, betonas ett allmänt europeiskt intresse bortom det nationella. Det påpekas även att problematiken med enhällighet måste överkommas gällande beslutsfattande och utrikespolitiken betraktas därmed som genuin, dessutom menas beslutsfattande inte kräva fullkomligt statligt samtycke. Båda uttalanden kategoriseras som stödjande en självständig utrikespolitisk roll för EU. (Villepin 2004) 2005 nämns politiska åtaganden gällande stateras EU-medlemskap i ett uttalande. Inom EU menas gemensamma politiska visioner finnas, men då både åtaganden och visioner rör verkställande av fred, lagstyre och mänskliga rättigheter kategoriseras uttalandet som stödjande värdemässiga åtaganden gentemot EU. (Barnier 2005a) I det andra uttalandet från samma år menas framsteg inom EU:s utrikespolitik vara möjliga, samtidigt menas att respons från EU är önskvärt i internationella kriser. Responsen framstår dock inte som självständig då EU:s utrikespolitik enbart diskuteras angående stateras intressen, vilket stödjer en instrumentellt aktörskap. (Barnier 2005b)

EU bör enligt ett uttalande från 2006 öka sitt externa agerande och det nämns att agerande av den högsta representanten för utrikes frågor innebär att EU kan spela en utrikespolitisk roll. Detta uttrycks dock i en kontext där politiken inte framställs som självständig, då det påpekas att reformer inom EU bör göras med respekt för nationella parlament och kräver acceptans från medlemsstaterna, vilket innebär att uttalandet kategoriseras som stödjande en politiskt instrumentell roll. (Chirac 2006) Samma år beskrivs en starkare europeisk utrikespolitik som en målsättning, men samtidigt understryks att processerna är beroende av starka stater. EU:s utrikespolitik beskrivs som en möjlighet för stater att öka internationellt inflytande, men EU menas också vara ett politiskt projekt som kräver ett visst delande av suveränitet, vilket innebär att uttalandet lär stödja en viss självständig utrikespolitisk roll. (Villepin 2006)

Även följande år rättfärdigas EU:s aktörskap som politiskt instrument, då den politiska dimensionen skildras som en lösning på globala utmaningar och samarbete bör förstås som mellanstatligt, då det nämns angående omröstning mellan stater. EU sägs uttryckligen vara en politisk organisation och inga andra internationella värden nämns. (Sarkozy 2007a) Det andra uttalandet är mer ambivalent, då samarbete menas utgöras av stater som tillsammans utövar suveränitet, samtidigt som samarbete inom EU bör innefatta delegering av delar

av suveräniteten. En möjlig tolkning är att mer betydande delar av suveränitet undantas från delegering, då utrikespolitiken visserligen diskuteras inom denna kontext, men delegeringen åsyftar EU i allmänhet. Gällande specifikt utrikespolitik nämns tvärtom att stater som är överens har mer styrka tillsammans. Då statlig enhällighet framställs som grund gällande just utrikespolitik trots att en annan uppfattning gäller EU som helhet framstår inget tydligt självständigt politiskt aktörskap. (Sarkozy 2007b)

2008 uttrycks i ett uttalande att EU bör vara en global och politisk aktör. Även om alla medlemsstaters röster bör höras menas samarbetet inte lämpligen ske genom enhällighet, då EU:s globala aktörskap sägs förutsätta samarbete byggt på kompromisser. Då EU menas spela en politisk roll utöver koordination av medlemsstaternas intressen kategoriseras detta som stödjande ett självständigt utrikespolitiskt aktörskap. (Sarkozy 2008a) Det andra uttalandet betonar staters intresse som avgörande, då det uttrycks att EU kan bli en global aktör förutsatt att medlemsstaterna har vilja till detta. Utvecklingen av EU och dess globala aktörskap beskrivs som en nationell prioritering och framstår därmed som grundat på staters frivilliga val utifrån nationella strategier. Uttalandet kategoriseras därför som förespråkande EU:s politiskt instrumentella aktörskap. (Sarkozy 2008b)

I ett uttalande 2009 sägs EU uppvisa politiskt agerande och en autonom diplomati, dessutom anges utvecklande av EU som en global politisk kraft vara en målsättning. Dock understryks att staten försvarar nationella intressen och för en autonom politik, solidaritet med EU väljs eftersom organisationens intressen harmoniserar med statens. Uttalandets starka betoning på staters intresse innebär att den politiska rollen inte framstår som självständig, utan bör tolkas som instrumentell. (Sarkozy 2009) Nästa uttalande framhåller att EU:s syfte menas vara att försvara intressen, men här åsyftas befolkningens och inte statens intressen. Det sägs att medlemsstaternas enighet bör bevaras genom kompromisser och då fullkomlig statlig kontroll inte nämns i övrigt kategoriseras uttalandet som rättfärdigande av EU som självständig utrikespolitisk aktör. (Le Marie 2009)

2010 menas att EU bör hävda sin politiska vilja, men huruvida viljan är baserad i staters intressen eller är självständig klargörs inte. Staters betydelse framkommer endast när det nämns att Lissabonfördraget tillkom genom arbete för ökad koherens och för att tillfredsställa medlemsstaters önskan. Antagligen menas stater inte ha fullkomlig kontroll över processen, då en osäkerhet uttrycks kring huruvida EU kan utvecklas till en stat. Behov av enighet påpekas, men syftet är att öka EU:s och inte staters inflytande. Frånvaron av staters kontroll och intressen i texten, tillsammans med öppenheten för EU:s utvecklingsmöjligheter, innebär att uttalandet kategoriseras som stödjande en självständig utrikespolitisk roll. (Kouchner 2010) I det andra uttalandet framhävs staters vilja som anledning till stöd för EU:s enighet och internationella politiska roll. Frankrikes stöd till den gemensamma utrikespolitiken påpekas och medlemsstaternas inflytande över

denna nämns. Då staters intresse påpekas tydligt kategoriseras uttalandet som stödjande EU som ett politiskt instrument. (Lellouche 2010)

Denna kategorisering gäller även följande år, då 2011 års första uttalande påpekar att riktig europeisk utrikespolitik ligger i statens intresse, samt att stärkande av EU:s governance är en statlig prioritering. Även om behovet av att tala med en röst i centrala frågor nämns påpekas även att de utrikespolitiskt viktiga organen ska komplettera snarare än tävla med nationellt agerande, vilket understryker att statliga intressen inte bör anpassas. (Juppé 2011) I det andra uttalandet fokuseras på Frankrikes intresse och val av ett utrikespolitiskt starkt och enat EU. Här framhävs att utrikespolitiken bör vara enhetlig och ta plats internationellt, detta sägs dock inom en diskussion om möjligheten för Frankrike att spela en aktiv roll i världen. (Sellal 2011) Att statens intressen är drivande betonas i båda uttalanden, vilket innebär att de kategoriseras som tydligt stödjande EU:s roll som ett politiskt instrument.

Än tydligare är detta 2012, då båda uttalanden kategoriseras som stödjande en roll som politiskt instrument. I det första uttalandet menas utrikespolitiskt samarbete ske genom att en europeisk inställning formas gemensamt av de europeiska utrikesministrarna. Det framhävs att det internationella policyarbetet lär utvecklas, men samtidigt sägs att en europeisk utrikespolitik ännu inte finns och att medlemsstater gärna betonar staterna som grunden i samarbetet, vilket innebär ett starkt fokus på staters vilja och kontroll. (Fabius 2012) Det andra uttalandet framhäver inte ett behov av EU, utan betonar att samtliga medlemsstater vill ha ett solidariskt EU som kan definiera och försvara egna intressen. För första gången påpekas även att europeiseringsprocessen inte är oåterkallelig. Här läggs alltså fokus på staters intressen för att rättfärdiga en utveckling som inte sker av nödvändighet, alltså finns ett fokus på både staters frivillighet och styrning av processen. (Juppé 2012)

4.4 Jämförelse

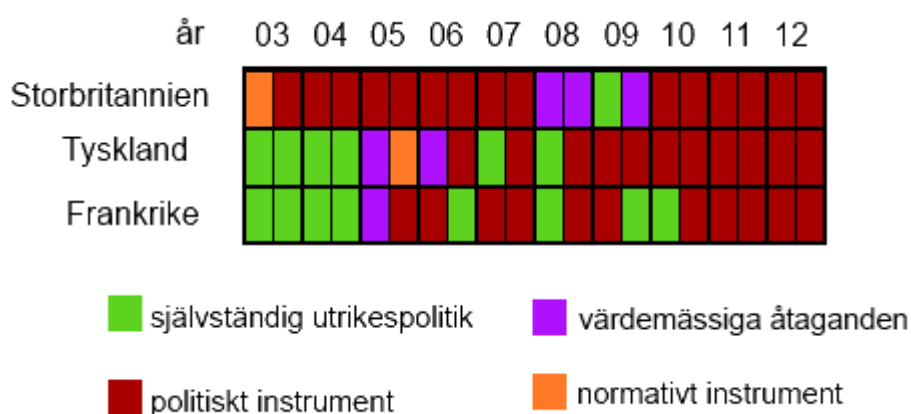
Staterna uppvisar skillnader i valen av att skildra EU:s aktörskap, men vissa likheter finns. EU:s globala aktörskap rörande fred eller förebyggande av konflikter är den normativa motivering som är mest förekommande och som förändras minst. Denna möjlighet används av samtliga stater under hela den undersökta perioden och i två tredjedelar av undersökningstillfällena nämns detta i båda uttalanden. Trots den tydliga förekomsten av denna norm är få uttalanden främst fokuserade på värdemässiga åtaganden. Majoriteten av uttalanden skildrar EU som ett politiskt instrument och en fjärdedel skildrar EU som en självständig utrikespolitisk aktör. Samtliga stater hänvisar till värdemässiga åtaganden och Storbritannien och Tyskland erkänner en normativt instrumentell roll för EU.

Ett annat genomgående drag är att någon typ av samarbete inom EU menas vara nödvändigt för stater. Detta nämns i uttalanden från Frankrike och Tyskland under samtliga år samt av Storbritannien efter halva undersökningsperioden. Staters intresse förekommer i samtliga uttalanden utom i tre uttalanden från Frankrike. En oförändrad skillnad mellan staterna gäller nämnande av enighet eller koherens inom EU som önskvärt, vilket uttrycks under samtliga år. Här skiljer Frankrike och Tyskland sig från Storbritannien genom att nämna detta under åtta år vardera jämfört med två år från Storbritannien.

Vid början av undersökningsperioden framträder åtskilda positioner, då Tyskland och Frankrike till skillnad från Storbritannien under de två första åren stöder en utrikespolitiskt roll för EU, men under de två sista åren erkänner samtliga stater EU enbart som ett politiskt instrument. Förändringen mot ett erkännande av denna roll är gradvis och inte helt jämn, då samtliga stater under 2008 erkänner EU som något annat än enbart ett politiskt instrument och Storbritanniens utveckling är något annorlunda än de två övriga staterna. Även under de två sista åren finns dock skillnader mellan staterna, då Tyskland liksom under tidigare år framhäver behov av utveckling och enighet inom EU. Samtidigt betonar både Frankrike och Storbritannien, trots stöd för enighet och en politisk roll, att ett ökat samarbete inte är ofrånkomligt och att den politiska rollen är begränsad.

Under de första sju åren uttrycks nationellt ansvar direkt gentemot EU i uttalanden från Tyskland medan Frankrike nämner detta under de första två åren och Storbritannien inte nämner det. Både Frankrike och Tyskland uttrycker att delande, poolande eller delegerande av suveränitet är önskvärt under de två första åren och detta nämns även av Frankrike 2006, men inte därefter.

Jämförelse: förändring av entrapment

5 Slutsats

Staternas legitimering av EU:s aktörskap förändras under den undersökta perioden från att uppvisa åtskilda inställningar till en enighet om att EU:s aktörskap bör förstås som ett politiskt instrument, vilket först enbart understöddes av Storbritannien. Detta kan tolkas som lyckad entrapment från Storbritannien, eftersom de båda övriga staterna förespråkar överföring av suveränitet under de två första åren, men efter dessa år uttrycker Storbritannien tydligt motstånd mot detta och direkta uttryck för överförande av suveränitet återkommer inte i diskussionen. Andra försök till entrapment kan menas vara mer lyckade för Frankrike och Tyskland, då Storbritannien understryker valfrihet till samarbete i tidigare uttalanden men senare anammar de övriga staternas uppfattning om samarbete som en nödvändighet. I takt med att möjligheten att hänvisa till frivillighet avtar påpekar dock Storbritannien att suveränitet inte påverkas av samarbete, vilket kan ses som en annan, mer framgångsrik, möjlighet för att uttrycka självständighet.

Detta behöver dock inte innebära att den enda möjligheten till rättfärdigande är att betrakta EU som ett politiskt instrument, då påpekande av kompromisser i EU-samarbete förekommer hos samtliga stater några år tidigare och Tyskland nämner detta under det sista undersökta året, om än gällande ett annat område av EU-samarbete än utrikespolitik. Då kompromisser inte alltid menas innebära en icke självständig utrikespolitik återstår dock entrapment för detta begrepp, liksom för många andra. Både tydliga nationella intressen och en önskan om enighet förekommer genomgående i diskussionen utan att det finns en klar entrapment av förhållandet mellan dessa begrepp, eller angående hur enighet uppkommer och upprätthålls. Entrapment av dessa begrepp lär vara centralt för att fastställa ett entydigt förhållande till EU och därmed kan det utrikespolitiska aktörskapet inte betraktas som så etablerat att möjligheter till annan legitimering kan uteslutas.

Jag menar att likheterna i uttalanden mellan och inom stater över tid påvisar en utveckling som sker i ett samspel mellan staterna, då likheter i de argument som förekommer tyder på en gemensam kontext och att vissa givna möjligheter uppfattas som tillgängliga. Att ämnet uppfattas som angeläget och inte tillräckligt klarlagt syns i och med att uttalanden under hela perioden tydligt fokuserar på att uttrycka vad EU bör eller inte bör vara, vilket tyder på en frånvaro av och vilja till att skapa en etablerad roll. Att rättfärdiga EU som en aktör för fred framstår som en etablerad möjlighet, men då detta i majoriteten av uttalanden inte väljs som främsta argument framstår det som angeläget för stater att klargöra det politiska aktörskapet.

5.1 Diskussion

Det tycks möjligt att förstå institutionell förändring som en gemensam socialisering över tid, då utvecklingen av legitimering verkar ske gradvis och inga entydiga vändpunkter sker vid formella förändringar såsom Lissabonfördragets ikraftträdande eller vid externa chocker såsom ekonomisk kris. Med tanke på att mönstret för Storbritanniens legitimering avviker från övriga stater kan utvecklingen inte enbart förklaras av att ett samspel gör möjligheterna till entrapment mer likartade för staterna, men olikheter är möjliga att förstå eftersom det förutsätts att aktörerna endast ingår i en tunn socialisering och därmed även påverkas av andra institutionella kontexter. I fastställandet av EU:s aktörskap är inte villkor för beslutsfattande i form av enhällighet eller majoritetsbeslut centralt och en entrapment gällande detta är inte heller tydlig. Med tanke på ett fokus på vilken övergripande funktion för EU som är lämplig verkar viljan till att diskutera grundläggande betydelser prioriteras.

En framtida utveckling kan anas i att samarbete, kompromisser och även delegering av suveränitet beskrivs som liggande i staters intresse, vilket kan tyda på att synen på staters roll och utrikespolitik förändras. Att samarbete med supranationella och internationella organisationer uppfattas som nödvändigt kan ses som en förändring av synen på statlig självständighet. Friheten till självständighet i betydelsen att kunna välja isolering från internationella organisationer verkar vara liten, men förväntningar om samarbete bör ej förväxlas med minskat självbestämmande. Om samarbetet inte förstås som enbart koordination av nationella preferenser lär dock samarbetskrav kunna innebära krav om kompromisser. Att skildra samarbete som något utöver koordination kan då vara en möjlighet för de aktörer som vill definiera staters intressen som innefattande kontinuerligt överlåtande av suveränitet. Undersökningen antyder dock att stater troligen inte kan erkänna behov av förändringar av suveränitet som ett resultat av EU, utan snarare som en generell förutsättning för statsmannaskap. Påpekandet om att utvecklingen inte är oåterkallelig kan ses som sätt att protestera mot suveränitetsöverföring i framtida samarbete där delad suveränitet förekommer. Att dela suveränitet på obestämd framtid, där kontinuerligt godkännande av stater inte är nödvändigt, kan ses som förutsättning för utvecklande av en norm om överstatlig auktoritet då organisationen och inte staten återkommande utövar sin auktoritet. Om stater däremot inte kontinuerligt utövar auktoritet genom godkännande, men istället ständigt påminner om att auktoriteten kan dras tillbaka, kan detta omvända godkännande i sig ses som en handling för att upprätthålla auktoritet. Vidare forskning skulle därför kunna innefatta studier av förändringar i hur statsmannaskapets roll beskrivs av höga representanter för stater och av uppfattningar om samarbetets roll för staters intressen.

6 Referenser

- Beckman, Ludvig, 2007. *Grundbok i idéanalys*. Santérus Förlag: Stockholm
- Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), 2012. *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text-och diskursanalys*. Studentlitteratur: Lund
- Bickerton, Chris J., 2011. Europe's Neo-Madisonians: Rethinking the Legitimacy of Limited Power in a Multi-level Polity. *Political Studies*. Vol.59 nr.3, s.659-673
- Bolleyer, Nicole & Reh, Christine, 2011. EU legitimacy revisited: the normative foundations of a multilevel polity. *Journal of European Public Policy*. Vol.19 nr.4, s.472-490
- Brown, Andrew D., Ainsworth, Susan & Grant, David, 2012. The rhetoric of Institutional Change. *Organization Studies*. Vol.33 nr.3, s.297-321
- Cebeci, Münevver, 2012. European Foreign Policy Research Reconsidered: Constructing an 'Ideal Power Europe' through Theory? *Millenium Journal of International Studies*. Vol.4 nr.3, s.536-583
- Edwards, Geoffrey, 2013. The EU's foreign policy and the search for effect. *International Relations*. Vol.27 nr.3, ss.276-291
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wägnerud, Lena, 2012. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Norstedts juridik: Stockholm.
- Exadaktylos, Theofanis & Radaelli, Claudio M. (red.), 2012. *Research design in European studies: Establishing Causality in Europeanization*. Palgrave Macmillan: Basingstoke
- Green, Sandy Edward, 2004. A rhetorical theory of diffusion. *Academy of Management Review*. Vol.29 nr.4, s.653-669
- Green, Sandy Edward, Babb, Marin & Alpaslan, Murat, 2008. Institutional Field Dynamics and the Competition Between Institutional Logics: The Role of Rhetoric in the Evolving Control of the Modern Corporation. *Management Communication Quarterly*. Vol. 22 nr.1, s.40-73
- Gross, Eva (red.), 2009. *The europeanization of national foreign policy: Continuity and Change in European Crisis Management*. Palgrave Macmillan: Basingstoke.
- Holsti, Kalevi J., 2004. *Taming the sovereigns: Institutional change in international politics*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Kinzelbach, Katrin & Kozma, Julia, 2009. Portraying normative legitimacy: The EU in need of Institutional Safeguards for Human Rights. *Perspectives on European Politics and Society*. Vol.10 nr.4, s.603-620
- Kratchovíl, Petr, Cibulková, Petra & Benik, Michal, 2011. The EU as a 'framing actor': Reflections on Media Debates about EU foreign policy. *Journal of Common Market Studies*. Vol.49 nr.2, s.391-412
- Lyngaard, Kennet, 2012. Discursive Institutional Analytical Strategies. i Exadaktylos, Theofanis & Radaelli, Claudio M., (red.) *Research design in European studies: Establishing Causality in Europeanization*. Palgrave Macmillan: Basingstoke
- Major, Claudia, 2005. Europeanisation and Foreign and Security Policy – Undermining or Rescuing the Nation State? *Politics*. Vol.25 nr.3, s.175-190
- Manners, Ian, 2008. The normative ethics of the European Union. *International Affairs*. Vol.84 nr.1, s.45-60
- March, James G & Olsen, Johan P, 1989. *Rediscovering Institutions: The organizational Basis of Politics*. The Free Press: New York
- Morillas, Pol, 2011. Institutionalization or Intergovernmental Decision-taking in Foreign Policy: The implementation of the Lisbon Treaty. *European Foreign Affairs Review*. Vol.16 nr.2, s.243-257.
- Moumoutzis, Kyriakos, 2011. Still Fashionable Yet Useless? Addressing Problems with Research on the Europeanization of Foreign Policy. *Journal of Common Market Studies*. Vol.49 nr.3, s.607-629
- Peters, Guy, 2005. *Institutional Theory in Political Science: The 'new institutionalism'*. 2 uppl. Continuum: London.
- Schimmelfennig, Frank, 2001. The Community Trap: Liberal Norms, Rhetorical action, and The Eastern Enlargement of the European Union. *International Organization*. Vol.55 nr.1, s.47-80
- Smith, Michael, 2004. Toward a theory of EU foreign policy-making: multi-level governance, domestic politics, and national adaptation to Europe's common foreign and security policy. *Journal of European Public Policy*. Vol.11 nr. 4, s.740-758
- Suchman, Mark C., 1995. Managing Legitimacy: Strategic and Institutional Approaches. *Academy of Management Review*. Vol.20 nr.3, s.571-610
- Suddaby, Roy, 2010. Challenges for Institutional Theory. *Journal of Management Inquiry*. Vol.19 nr.1, s.14-20
- Thomas, Daniel C. (red.), 2011. *Making EU foreign policy: national preferences, European norms and common policies*. Palgrave Macmillan: Basingstoke
- Thomas, Daniel C. & Tonra, Ben, 2012. To what ends EU Foreign Policy? Contending Approaches to the Union's Diplomatic Objectives and Representation. *The Hague Journal of Diplomacy*. Vol.7 nr.1, s.11-29

Wimmel, Andreas, 2009. Theorizing the Democratic Legitimacy of European Governance: a Labyrinth with No Exit?. *Journal of European Integration*. Vol.31 nr.2, s.181-199

6.1 Primärmaterial

2003

Storbritannien

Straw, J. 2003a. "Strategic priorities for British foreign policy".

<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20040330003817/http://www.fco.gov.uk/servlet/Front/TextOnly?pagename=OpenMarket/Xcelerate/ShowPage&c=Page&cid=1063632562982&to=true&a=KArticle&aid=1041605967494> [2013-04-16]

Straw, J. 2003b. "Europe in the world".

<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20040330003817/http://www.fco.gov.uk/servlet/Front/TextOnly?pagename=OpenMarket/Xcelerate/ShowPage&c=Page&cid=1063632562982&to=true&a=KArticle&aid=1052839631711> [2013-04-16]

Tyskland

Fischer, J., 2003. "Europe and the Future of the Transatlantic Relations".

<http://www.deutsche-aussenpolitik.de/daparchive/keywordsearch/anzeige.php?zaehler=2432> [2013-04-20]

Schröder, G., 2003. "Policy statement".

<http://www.deutsche-aussenpolitik.de/daparchive/keywordsearch/anzeige.php?zaehler=1635> [2013-04-20]

Frankrike

Chirac, J. 2003. "Speech by M. Jacques Chirac".

<http://www.ambafrance-uk.org/Speech-by-M-Jacques-Chirac,4867> [2013-04-16]

Villepin, D. 2003. "Dimpleby Lecture given by French Foreign Minister Dominique de Villepin".

<http://www.ambafrance-uk.org/2003-Dimbleby-Lecture-given-by> [2013-04-24]

2004

Storbritannien

Straw, J. 2004a. "A constitution for our kind of Europe".
<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20041227193210/http://www.fco.gov.uk/servlet/Front?pagename=OpenMarket/Xcelerate/ShowPage&c=Page&cid=1007029391647&a=KArticle&aid=1101392761435> [2013-05-03]

Straw, J. 2004b. "By engaging in Europe we can lead reform".
<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20040705021105/http://www.fco.gov.uk/servlet/Front?pagename=OpenMarket/Xcelerate/ShowPage&c=Page&cid=1007029391647&a=KArticle&aid=1086626719647> [2013-04-22]

Tyskland

Fischer, J. 2004a. "Europe in search of a political order".
<http://www.deutsche-aussenpolitik.de/daparchive/keywordsearch/anzeige.php?zaehler=2510> [2013-04-16]

Fischer, J. 2004b. "The Reconstruction of the West".
<http://www.deutsche-aussenpolitik.de/daparchive/keywordsearch/anzeige.php?zaehler=2795> [2013-04-16]

Frankrike

Chirac, J., 2004. "Press conference given by M. Jacques Chirac".
<http://www.ambafrance-uk.org/Press-conference-given-by-M,4486> [2013-04-24]

Villepin, D., 2004. "European Union - Visit to Portugal".
<http://www.ambafrance-uk.org/European-Union-Visit-to-Portugal> [2013-04-29]

2005

Storbritannien

Blair, T., 2005. "UK Prime Minister Tony Blair sets out EU Vision".
http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20080525013602/http://www.britainusa.com/sections/articles_show_nt1.asp?d=15&i=41020&L1=41002&L2=41020&a=29135&pv=1 [2013-04-16]

Straw, J., 2005. "EU constitutional treaty - A strong Britain in a reforming Europe".
<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20050606200944/http://www.fco.gov.uk/servlet/Front?pagename=OpenMarket/Xcelerate/ShowPage&c=Page&cid=1007029391647&a=KArticle&aid=1107293947358> [2013-05-05]

Tyskland

Fischer, J. 2005. "Speech by Federal Foreign Minister".
<http://www.deutsche-aussenpolitik.de/daparchive/keywordsearch/anzeige.php?zaehler=6473> [2013-04-22]

Schröder, G. 2005. "Speech on the 41st Munich Conference".
<http://www.worldsecuritynetwork.com/NATO-UN/Schroeder-Gerhard/Speech-on-the-41st-Munich-Conference-on-Security-PolicyGerman-Federal-Chancellor-Gerhard-Schroeder> [2013-04-22]

Frankrike

Barnier, M., 2005a. "Closing session of the Schuman Foundation Conference".
<http://www.ambafrance-uk.org/Closing-session-of-the-Schuman> [2013-04-15]

Barnier M., 2005b. "Hearing of M. Michel Barnier".
<http://www.ambafrance-uk.org/Hearing-of-M-Michel-Barnier> [2013-04-24]

2006

Storbritannien

Blair, T., 2006a. "Tony Blair foreign policy speech".
http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/6145454.stm [2013-05-03]

Blair, T., 2006b. "Europe emerging from 'darkened room' ".
http://isites.harvard.edu/fs/docs/icb.topic107334.files/Tony_Blair_Oxford_Speech_on_europe.htm [2013-04-22]

Tyskland

Merkel, A., 2006. "European Policy Statement".
<http://www.deutsche-aussenpolitik.de/daparchive/keywordsearch/anzeige.php?zaehler=7266> [2013-04-22]

Steinmeier, F., 2006. "Policy statement".
<http://www.deutsche-aussenpolitik.de/daparchive/keywordsearch/anzeige.php?zaehler=7028> [2013-04-22]

Frankrike

- Chirac, J., 2006. "President Chirac's post-European Council press conference".
<http://www.ambafrance-uk.org/President-Chirac-s-post-European> [2013-04-23]
Villepin, D., 2006. "Speech by M. Dominique de Villepin".
<http://www.ambafrance-uk.org/article6786,6786> [2013-04-29]

2007

Storbritannien

- Beckett, M. 2007. "Foreign Secretary Beckett Opens EU Debate".
http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20080524221235/http://www.britainusa.com/sections/articles_show_nt1.asp?d=0&i=41066&L1=41066&L2=41066&a=46631&pv=1 [2013-05-03]
Brown, G., 2007. "Prime Minister Brown Outlines Foreign Policy Priorities".
http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20080524001725/http://www.britainusa.com/sections/articles_show_nt1.asp?d=12&i=41080&L1=41080&L2=41080&a=47310 [2013-05-05]

Tyskland

- Merkel, A., 2007. "Speech by Angela Merkel".
<http://www.deutsche-aussenpolitik.de/daparchive/keywordsearch/anzeige.php?zaehler=8446> [2013-04-20]
Steinmeier, F., 2007. "European nations have a common destiny".
<http://www.deutsche-aussenpolitik.de/daparchive/keywordsearch/anzeige.php?zaehler=10265> [2013-04-20]

Frankrike

- Sarkozy, N., 2007a. "President Sarkozy's press conference in Brussels".
<http://www.ambafrance-uk.org/President-Sarkozy-s-press> [2013-04-23]
Sarkozy, N., 2007b. "Speech given by Mr. Nicolas Sarkozy".
<http://www.ambafrance-uk.org/President-Sarkozy-s-Strasbourg> [2013-05-12]

2008

Storbritannien

- Miliband, D., 2008. "Progress: Foreign Secretary".

<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20080804123835/http://fco.gov.uk/en/newsroom/latest-news/?view=Speech&id=3924684> [2013-05-07]

Miliband, D., 2008. "The Foreign Secretary's speech".
<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20080328121515/http://www.fco.gov.uk/servlet/Front?pagename=OpenMarket/Xcelerate/ShowPage&c=Page&cid=1007029391647&a=KArticle&aid=1203946851345> [2013-05-05]

Tyskland

Merkel, A., 2009. "Ninety-Second plenary session of the National Forum On Europe".

<http://www.forumoneurope.ie/index0146.html?locID=508&docID=1659> [2013-05-17]

Steinmeier, F., 2009. "Europe has to face up to the security policy impact of climate change."

<http://www.auswaertiges-amt.de/EN/Infoservice/Presse/Interview/2008/080313-klimasicherheit.html?nn=479784> [2013-05-17]

Frankrike

Sarkozy, N., 2008a. "Speech by Nicolas Sarkozy".

<http://www.franceonu.org/france-at-the-united-nations/press-room/statements-at-open-meetings/other-fora/article/27-august-2008-speech-by-nicolas>
[2013-05-12]

Sarkozy, N., 2008b. "New Year greetings to the diplomatic corps".

<http://www.ambafrance-uk.org/President-Sarkozy-s-New-Year,10186>
[2013-04-29]

2009

Storbritannien

Miliband, D., 2009a. "European renewal amidst global adversity".
<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20090705142840/http://fco.gov.uk/en/newsroom/latest-news/?view=Speech&id=19993154> [2013-05-04]

Miliband, D., 2009b. "Strong Britain in a strong Europe".
<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20091010025927/http://fco.gov.uk/en/news/latest-news/?view=Speech&id=21097345> [2013-05-04]

Tyskland

Steinmeier, F. 2009a. "The World at a Crossroads – What is Europe's Position?"
<http://www.deutsche-aussenpolitik.de/daparchive/keywordsearch/anzeige.php?zaehler=13437> [2013-04-20]

Steinmeier, F. 2009b. "We Europeans will either play a role on the world stage together – or not at all". <http://www.deutsche-aussenpolitik.de/daparchive/keywordsearch/anzeige.php?zaehler=13983> [2013-04-17]

Frankrike

Sarkozy, N., 2009. "Conference on 'France, European defence and NATO in the twenty-first century". <http://www.ambafrance-uk.org/President-Sarkozy-on-France> [2013-04-24]

Le Maire, B., 2009. "The 27 in full working order".
<http://www.ambafrance-uk.org/The-27-in-full-working-order-Bruno> [2013-04-24]

2010

Storbritannien

Hague, W., 2010. "Britain's Foreign Policy in a Networked World".
<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110507005726/http://www.fco.gov.uk/en/news/latest-news/?view=Speech&id=22472881> [2013-05-04]

Lidington, D., 2010. "UK Policy in Europe at the Hungarian Ministry of Foreign Affairs".
<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20101224150224/http://www.fco.gov.uk/en/news/latest-news/?view=Speech&id=22543625> [2013-05-04]

Tyskland

Westerwelle, G., 2010a. "Keynote speech by Guido Westerwelle".
<http://www.globalpolicy.org/component/content/article/200/50197-keynote-speech-by-guido-westerwelle-federal-minister-for-foreign-affairs-at-the-german-council-on-foreign-relations.html> [2013-04-20]

Westerwelle, G., 2010b. "Europe is your task".
<http://www.deutsche-aussenpolitik.de/daparchive/keywordsearch/anzeige.php?zaehler=14996> [2013-05-02]

Frankrike

Kouchner, B., 2010. "Editorial by Bernard Kouchner". <http://ambafrance-us.org/spip.php?article1559> [2013-04-24]

Lellouche, P., 2010. "European defence, a challenge for the new Europe".
<http://www.ambafrance-uk.org/Pierre-Lellouche-on-European> [2013-04-15]

2011

Storbritannien

Hague, W., 2011a. "The best diplomatic service in the world".
<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20111221084552/http://www.fc.gov.uk/en/news/latest-news/?view=PressS&id=594693382> [2013-05-07]
Hague, W., 2011b. "We will continue to fight against terrorism wherever it rears its head"
<https://www.gov.uk/government/speeches/we-will-continue-to-fight-against-terrorism-wherever-it-rears-its-head>[2013-05-04]

Tyskland

Hoyer, W., 2011. "Current Challenges in Foreign and Security Policy".
http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Presse/Reden/2011/111107-StM_H_Dt-CAN-CONF.html [2013-04-15]
Merkel, A., 2011. "Address by Angela Merkel".
<http://www.bundesregierung.de/Content/EN/Reden/2011/2011-01-24-bkin-rede-diplomatic-corps.html?nn=393812> [2013-05-20]

Frankrike

Juppé, A., 2011. "Nineteenth Ambassadors' Conference".
<http://www.ambafrance-uk.org/Alain-Juppe-s-speech-at> [2013-04-24]
Sellal, P., 2011. "Pierre Sellal sets out France's diplomatic priorities".
<http://www.ambafrance-uk.org/Pierre-Sellal-sets-out-France-s> [2013-04-29]

2012

Storbritannien

Hague, W., 2012a. "Europe at a crossroads: what kind of Europe do we want?"
<https://www.gov.uk/government/speeches/europe-at-a-crossroads-what-kind-of-europe-do-we-want> [2013-05-04]
Hague, W., 2012b. "Expeditionary diplomacy in a turbulent world".
<https://www.gov.uk/government/speeches/expeditionary-diplomacy-in-a-turbulent-world> [2013-05-04]

Tyskland

- Westerwelle, G. 2012a. "Speech by Foreign Minister Guido Westerwelle".
<http://www.auswaertiges-amt.de/EN/Infoservice/Presse/Reden/2012/121017-BM-SWP.html> [2013-05-02]
- Westerwelle, G., 2012b. "The Euro and the Future of Europe".
<http://www.auswaertiges-amt.de/EN/Infoservice/Presse/Reden/2012/120120-BM-Euro-Brookings.html> [2013-05-02]

Frankrike

- Fabius, L., 2012. "Inaugural conference of the Paris School of International Affairs of Sciences".
<http://www.ambafrance-us.org/spip.php?article3848> [2013-04-15]
- Juppé, A., 2012. "France needs more Europe".
<http://www.ambafrance-uk.org/France-needs-more-Europe-Alain> [2013-04-29]